

АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ

2.2.1. Не здійснено цифрову трансформацію реалізації повноважень органами державної влади та органами місцевого самоврядування як основу для забезпечення прозорості та мінімізації корупційних ризиків у їх діяльності

Низький рівень цифрової трансформації держави негативно впливає на ефективність роботи органів державної влади, органів місцевого самоврядування, на швидкість та зручність отримання послуг громадянами і бізнесом та зумовлює існування ряду корупційних ризиків тощо. Дана проблема в Україні детермінується наступними факторами.

1. Неefективність складення тендерної документації для публічних закупівель у сфері інформатизації.

Наріжним каменем цифрової трансформації є інформатизація - сукупність взаємопов'язаних організаційних, правових, політичних, соціально-економічних, науково-технічних, виробничих процесів, що спрямовані на створення умов для задоволення інформаційних потреб громадян та суспільства на основі створення, розвитку і використання інформаційних систем, мереж, ресурсів та інформаційних технологій, які побудовані на основі застосування сучасної обчислювальної та комунікаційної техніки¹.

Цифрова трансформація органів державної влади і органів місцевого самоврядування часто передбачає проведення публічних закупівель у сфері інформатизації. Наказом Міністерства цифрової трансформації від 13.06.2022 № 51 визначено перелік кодів Національного класифікатора України, що визначають належність завдань, проектів (робіт) до сфери інформатизації².

Однак досить часто уповноважена особа замовника, яка відповідає за організацію та проведення процедур закупівлі у сфері інформатизації, не має достатніх технічних знань і досвіду закупівель високотехнологічних товарів і послуг. Це зрештою призводить до завищення стартової ціни або використання антиконкурентних формулювань у тендерній документації закупівлі. Унаслідок цього відбувається невиправдане завищення витрат на інформатизацію. Наприклад, 47% закупівель за CPV 30200000-1 (Комп'ютерне обладнання та приладдя) в 2020-2021 рр. відбулися за участі єдиного учасника³. Ці проблеми особливо характерні для закупівель, які проводяться органами місцевого самоврядування, комунальними підприємствами та іншими організаціями, які не мають спеціалістів у галузі цифрової трансформації та закупівель у сфері інформатизації.

Більше того, проблемним аспектом публічних закупівель у сфері інформатизації залишається відсутність спеціального інструмента, який надавав би замовникам аналітичну інформацію та (за можливості) допомагав у процесі формування умов закупівель. Відсутність вищезгаданого інструмента ускладнює процес створення тендерної документації, адже відсутня можливість у замовника розглянути аналітику щодо кількості аналогічних закупівель, отримати обчислену очікувану вартість закупівлі на підставі

¹ [Про Національну програму інформатизації](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/98-%D0%B2%D1%80#Text): Закон України від 04.02.1998 № 74/98-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/98-%D0%B2%D1%80#Text>.

² [Про внесення змін у додаток до Методики визначення належності бюджетних програм до сфери інформатизації](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0679-22#Text): Наказ Мініцифри від 13.06.2022 № 51. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0679-22#Text>.

³ Конкуренція в успішно завершених тендерах. URL: <https://bi.prozorro.org/sense/app/fba3f2f2-cf55-40a0-a79f-b74f5ce947c2/sheet/sXfT/state/analysis>

об'єктивних показників, спрогнозувати кількість учасників, візуалізувати публічні закупівлі та визначити необхідність наявності в учасників закупівлі електронної комунікаційної мережі. До того ж для закупівель за окремими CPV можливе розроблення окремих модулів, які дозволятимуть проводити розрахунки, специфічні для даного CPV. Наприклад, вартість закупівлі доступу до мережі Інтернет зазвичай залежить від наявності такого доступу в даному населеному пункті, віддаленості від магістральних ліній зв'язку тощо.

З огляду на зазначені вище причини неефективності складення тендерної документації для публічних закупівель у сфері інформатизації, а також визначені у п. 3.4.4. Антикорупційної стратегії на 2021–2025 роки очікувані стратегічні результати, у *Державній антикорупційній програмі на 2023–2025 роки* передбачено:

1. Забезпечення проведення аналітичного дослідження, предметом якого, серед іншого, є визначення реальних інформаційних, аналітичних та інших потреб замовників у сфері інформатизації; питання потреби в інструменті підготовки і проведення публічних закупівель у сфері інформатизації, його функціоналу.

2. Розроблення та оприлюднення концепції інструмента підготовки і проведення публічних закупівель у сфері інформатизації з урахуванням результатів зазначеного вище дослідження.

3. Законодавче та програмно-технічне забезпечення створення та впровадження зазначеного вище інструменту закупівель (в разі потреби, виявленої за результатами дослідження).

2. У процесі цифрової трансформації надання послуг стримуючим фактором виступає **недостатня інтероперабельність інформаційних систем органів державної влади та місцевого самоврядування**.

Станом на 2021 рік Національний реєстр електронних інформаційних ресурсів містив близько ста інформаційних систем, хоча реальна їх кількість в Україні, імовірно, більша. В нього входять реєстри, кадастри, інформаційні бази, програмні продукти тощо. Інформаційні системи використовуються органами державної влади та органами місцевого самоврядування для їхньої щоденної діяльності та для надання послуг.

Процес надання послуг часто передбачає потребу в інформації, яка не знаходиться в розпорядженні органу, який надає послугу. Надання такої інформації традиційно покладається на отримувача послуги. Це може приймати форму надання довідок, виписок з реєстрів тощо. Така практика суттєво збільшує час, який отримувач витрачає на отримання послуги та створює додаткові корупційні ризики, що зумовлюються потребою більше взаємодіяти з органами влади. Цифрові послуги здатні зекономити час і ресурси для громадян і органів влади, оскільки дозволяють останньому в автоматизованому режимі запитувати потрібну інформацію у інших органів влади. Так, за дослідженнями Офісу ефективного регулювання онлайн-послуги вже зекономили більше 58,6 тисяч людино-років та 14,7 млрд грн⁴.

Однак наразі не всі послуги можуть бути надані онлайн. Однією з причин є те, що інформаційні системи органів влади ведуться на низькому технічному рівні (часто у формі звичайних електронних таблиць) та не можуть бути під'єднані до системи електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів “Трембіта”.

З огляду на зазначені вище причини недостатньої інтероперабельності інформаційних систем органів державної влади та місцевого самоврядування, а також визначені у п. 3.4.4. Антикорупційної стратегії на 2021–2025 роки очікувані стратегічні результати, у *Державній антикорупційній програмі на 2023–2025 роки* пропонуються наступні рішення:

---

⁴ Майже 15 млрд гривень зекономили українці завдяки державним онлайн-послугам – дослідження BRDO. URL: <https://brdo.com.ua/top/majzhe-15-mlrd-gryven-zekonomyly-ukrayintsi-zavdyaky-derzhavnym-onlajn-poslugam-doslidzhennya-brdo/>

- провести аудит інформаційних систем органів державної влади та органів місцевого самоврядування і підготувати та оприлюднити звіт за результатами аудиту, в якому буде визначено технічний рівень інформаційних систем; послуги та процеси, під час яких збираються дані, які могли б бути отримані шляхом обміну інформацією між інформаційними системами;

- затвердити План підвищення інтегрованості інформаційних систем і забезпечити його виконання.